

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/konkursy-i-nagrody/nagroda-kustosz-pamieci/2010/24269,Ksiadz-Tadeusz-Isakowicz-Zaleski-19562024.html>
17.04.2024, 21:17

Ksiądz Tadeusz Isakowicz-Zaleski (1956-2024)

Ksiądz katolicki obrządków ormiańskiego i łacińskiego. W PRL działacz opozycji antykomunistycznej, kapelan podziemnej „Solidarności”. Opiekun niepełnosprawnych – prezes Fundacji im. Brata Alberta. Historyk Kościoła, zwolennik lustracji duchownych; publicysta, rzecznik upamiętnienia ofiar i potępienia sprawców ludobójstwa dokonanego na Kresach Wschodnich przez nacjonalistów ukraińskich. Poeta.

Urodził się w Krakowie w 1956 r. Matka, z ormiańskiej rodziny Isakowiczów, osiadłej na Kresach Wschodnich, była nauczycielką. Ojciec, Jan Zaleski, urodzony w Monasterzyskach, woj. tarnopolskie, był językoznawcą, docentem w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Krakowie.

W 1975 r. Tadeusz Isakowicz-Zaleski wstąpił do seminarium duchownego, które ukończył po przymusowej dwuletniej przerwie na odbycie służby wojskowej. Pracę magisterską napisał pod kierunkiem ks. prof. Bolesława Kumora. W 1983 r. przyjął święcenia kapłańskie.

W czasie studiów związany z opozycją demokratyczną, m.in. Studenckim Komitetem Solidarności, a następnie z podziemną „Solidarnością”. Kolportował wśród duchownych pisma drugiego obiegu, współredagował „Krzyż Nowohucki” (jako Jacek Partyka). Działał w prowadzonym przez ks. Kazimierza Jancarza Duszpasterstwie Ludzi Pracy w Nowej Hucie–Mistrzejowicach.



Ksiądz Tadeusz Isakowicz-Zaleski

W 1985 dwukrotnie pobity przez funkcjonariuszy Służby Bezpieczeństwa (zob. dokumentalny film Macieja Gawlikowskiego „Zastraszyc księdza”). W 1988 r. kapelan strajku w Hucie im. Lenina. Członek honorowy Komisji Zakładowej NSZZ Solidarność. Angażował się też w działalność dobroczynną i pomoc niepełnosprawnym.

W 1987 był współzałożycielem Fundacji im. Brata Alberta, zajmującej się osobami upośledzonymi umysłowo, prowadzącej schronisko w podkrakowskich Radwanowicach. Dziś w jej ramach działa 30 ośrodków terapeutycznych w całej Polsce.

Od lat 90. uczestnik i organizator konwojów humanitarnych do krajów byłej Jugosławii, Czeczenii, Albanii, na Ukrainę.

Od r. 2000 był duszpasterzem środowiska polskich Ormian w Krakowie, od 2009 r. proboszczem parafii ormiańskokatolickiej w Gliwicach, obejmującej południową Polskę.

Autor głośnej książki „Księża wobec bezpieki. Na przykładzie archidiecezji krakowskiej”, za którą w 2007 r. otrzymał Nagrodę Literacką im. Józefa Mackiewicza, oraz autobiografii „Moje życie nielegalne”.

Wydał szereg publikacji z dziejów kościoła ormiańskiego, m.in. „Arcybiskup ormiański Izaak Mikołaj Isakowicz »Złotousty« (1824-1901). Duszpasterz, społecznik i patriota” i „Słownik biograficzny księży ormiańskokatolickich i księży rzymskokatolickich pochodzenia ormiańskiego w Polsce w latach 1700-2000”.

Przedmiotem jego szczególnego zainteresowania było ludobójstwo dokonane przez rząd turecki w 1915 roku na

Ormianach oraz ludobójstwo dokonane przez OUN-UPA w czasie II wojny światowej na Kresach Wschodnich. Autor książki „Przemilczane ludobójstwo na Kresach”, Kraków 2008.

Wydał kilka tomów poetyckich, m.in. „Wiersze”, Kraków 2006.

W 2006 r. za działalność opozycyjną odznaczony przez prezydenta Lecha Kaczyńskiego Krzyżem Komandorskim Orderu Odrodzenia Polski. W 2007 r. laureat Nagrody Rzecznika Praw Obywatelskich im. Pawła Włodkowica i nagrody „Niezależnej Gazety Polskiej” im. św. Grzegorza I Wielkiego za „szczególny wkład w obronę prawdy w życiu publicznym”.

W 2010 r. laureat Nagrody Kustosza Pamięci Narodowej, przyznawanej przez Instytut Pamięci Narodowej.

W 2016 r. odznaczony krzyżem Wolności i Solidarności.

W 2019 r. odznaczony przez prezydenta Andrzeja Dudę Medalem Stulecia Odzyskanej Niepodległości oraz Medalem „Pro Bono Poloniae”, odznaką okolicznościową z okazji stulecia odzyskania przez Polskę niepodległości, przyznawaną przez Szefa Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych.

Za swoją wszechstronną działalność otrzymał również szereg innych odznaczeń, w tym Order Uśmiechu od niepełnosprawnych dzieci oraz honorowe obywatelstwa: miasta Zgierz i gminy Zielona Góra.

Zmarł 9 stycznia 2024 roku w Chrzanowie.